

Till ledamöterna av Sveriges advokatsamfund

PM angående vägledning i vissa frågor avseende anställning av juristpraktikanter

Styrelsen har vid sitt sammanträde den 7 april 2017 fastställt den bifogade promemorian angående vägledning i vissa frågor avseende anställning av juristpraktikanter.

Stockholm den 24 april 2017

Anne Ramberg

Vägledning i vissa frågor avseende anställning av juristpraktikanter

Advokatsamfundets styrelse beslutade vid sitt sammanträde den 7 oktober 2016 att tillsätta en arbetsgrupp med uppdrag att utforma ett förslag till vägledning avseende frågor i samband med övergång mellan advokatbyråer m.m.

Arbetsgruppen har bestått av advokaterna Bo GH Nilsson (ordförande), Sten Bauer, Sverker Bonde, Jan Dernestam, Jörgen Ekström, Åsa Erlandsson, Maria-Pia Hope, Leif Ljungholm, Stefan Ruben, Fredrik Rydin och Claes Zettermarck. Arbetsgruppens sekreterare har varit Advokatsamfundets chefsjurist, advokaten Maria Billing.

Arbetsgruppen har redovisat sina överväganden och förslag till styrelsen.

Styrelsen har behandlat arbetsgruppens förslag vid sitt sammanträde den 7 april 2017 och efter revidering fastställt bifogad vägledning.

Innehåll

1. BAKGRUND	2
1.1 AVGÖRANDE FRÅN DISCIPLINNÄMNDEN	2
1.2 STYRELSENS VÄGLEDANDE UTTALANDE ANGÅENDE INTRESSEAVVÄGNING VID JÄV I SAMBAND MED ÖVERGÅNG MELLAN ADVOKATBYRÅER	3
2. ARBETSGRUPPENS UPPDRAG M.M.	5
2.1 ARBETSGRUPPENS UPPDRAG OCH STYRELSENS BEHANDLING AV FÖRSLAGET	5
2.2 ANSTÄLLNING AV JURISTPRAKTIKANTER.....	5
3. JURISTPRAKTIKANTER.....	6
3.1 VAD ÄR EN JURISTPRAKTIKANT?.....	6
3.2 TYSTNADSPLIKT FÖR JURISTPRAKTIKANTER	6
3.3 JURISTPRAKTIKANTERNAS STÄLLNING I ADVOKATBYRÅN	6
3.4 DOKUMENTATION AV ARBETET SOM JURISTPRAKTIKANT	7
4. REKRYTERING AV TIDIGARE JURISTPRAKTIKANTER	7
4.1 ERFORDERLIGA KONTROLLER	7
4.2 LOJALITET VID UTBYTE AV INFORMATION.....	8
5. VAD UTGÖR EN INTRESSEKONFLIKT FÖR EN TIDIGARE JURISTPRAKTIKANT?.....	9
5.1 UNDANTAG FRÅN REGELN OM BYRÅSMITTA	9
5.2 VAD AVSES MED JURISTPRAKTIKANTS BEFATTNING MED ETT ÄRENDE?	9
6. MÖJLIGHETERNA TILL EN INTRESSEAVVÄGNING - JURISTPRAKTIKANTER	10
6.1 UTGÅNGSPUNKTER VID EN INTRESSEAVVÄGNING.....	10
6.2 INTRESSEAVVÄGNING I ANLEDNING AV JÄV VID JURISTPRAKTIKANTS ÖVERGÅNG MELLAN BYRÅER	11
7. RELEVANT TIDPUNKT FÖR INTRESSEKONFLIKTSBEDÖMNINGEN.....	11

1. Bakgrund

1.1 Avgöranden från disciplinnämnden

Disciplinnämnden har i några fall under senare tid haft att bedöma ärenden där fråga om intressekonflikt aktualiserats på grund av byte av byrå.

Ett av fallen rörde en tidsbegränsat anställd sommarnotarie (S), som när hon var anställd som notarie inte hade en juristexamen. Hennes befattning med ett ärende som sommarnotarie på Advokatbyrå I kom att leda till att byrån hon sedan började på, som biträdande jurist, Advokatbyrå II, var jävig i pågående mål. Nämnden gjorde följande bedömning.

Med hänsyn till att S under sin tid som sommarpraktikant hos Advokatbyrå I arbetade med skiljetvisten mellan Bolag I och Bolag II har hennes nuvarande anställning hos Advokatbyrå II medfört att A inte kunnat åta sig ärendet att företräda Bolag II mot Bolag I vid den fortsatta skiljetvisten om påföljder. Att S var tidsbegränsat anställd hos Advokatbyrå I och vid tidpunkten inte hade juristexamen förändrar inte den bedömningen. Detsamma gäller för uppgiften att hon säger sig inte längre komma ihåg någonting om sitt arbete med tvisten eller att hon kommer att avsluta sin anställning hos Advokatbyrå II. Genom sitt agerande har A åsidosatt sina plikter som advokat.

I samma ärende förekom även anmärkningar om att en senior biträdande jurist (T) vid Advokatbyrå II varit på secondment hos moderbolaget till Bolag I (M-Bolag I), i anslutning till försäljning av Bolag I och att han där bl.a. fått kännedom om Bolag I:s affärsverksamhet och ekonomiska förhållanden. Nämnden gjorde följande bedömning.

I fråga om T:s arbete som uthyrd till M-Bolag I i samband med försäljningen av dess dotterbolag Bolag I har det inte gjorts sannolikt att han fått någon särskild kunskap om tvisten mellan Bolag I och Bolag II. Dock har han ostridigt arbetat med att upprätta flera s.k. TSA-avtal mellan M-Bolag I och dotterbolaget Bolag I inför försäljningen samt deltagit vid ett möte med potentiella köpare av Bolag I (en s.k. management presentation). Redan genom de uppgifter som således är ostridiga konstaterar nämnden att T fått kunskap om Bolag I:s affärsverksamhet. Vidare framgår av utredningen att Bolag I fortfarande var ett dotterbolag hos Advokatbyrå II:s klient M-Bolag I och att T:s arbete med försäljningen pågick samtidigt som A åtog sig uppdraget att företräda Bolag II mot Bolag I. Genom att ändå åta sig uppdraget har A även härigenom åsidosatt sina plikter som advokat.

Nämnden tilldelar därför A erinran enligt 8 kap. 7 § andra stycket rättegångsbalken.

Nämnden konstaterar att A är skyldig att frånträda uppdraget (D-2015/1169).

I ett annat ärende hade en biträdande jurist (B) övergått från en advokatbyrå (Advokatbyrå I) till en annan (Advokatbyrå II). Byråerna företrädde klienter (Klient I respektive Klient II), mellan vilka det förekom både avslutade och pågående tvister. I anmälan gjordes gällande att den biträdande juristen vid anställningen på Advokatbyrå I haft viss befattning med en av de pågående tvisterna; att hon hade biträtt med att ta fram en rättsutredning, som rörde bl.a. yrkandena i målet, att hon hade redovisat 7,5 timmars arbete avseende detta, och att hon hade haft tillgång till samtliga akter i alla mål. Nämnden gjorde i ärendet följande bedömning.

Av utredningen framgår att B under sin anställning som biträdande jurist på Advokatbyrå I har utfört visst arbete i målet mellan Klient I och Klient II. Genom att B haft befattning med ärendet hos Advokatbyrå I har det uppkommit en intressekonflikt för advokaterna hos Advokatbyrå II när hon övergick dit. När detta stod klart för advokaterna på Advokatbyrå II, har det ålegat dem att frånträda uppdraget för Klient II mot Klient I. En intresseavvägning föranleder i detta fall inte någon annan bedömning (D-2015/1644).

I anledning av det senare avgörandet har styrelsen meddelat ett vägledande uttalande om hur en intresseavvägning vid upptäckt jäv, efter övergång mellan advokatbyråer, ska göras för att vara förenligt med god advokatsed.

1.2 Styrelsens vägledande uttalande angående intresseavvägning vid jäv i samband med övergång mellan advokatbyråer

Av 3.4.1 Vägledande regler om god advokatsed (VRGA) framgår att en advokat, som efter att ha antagit ett uppdrag finner att det föreligger någon sådan omständighet som medför att advokaten skulle ha varit skyldig att avböja uppdraget om advokaten haft kännedom om omständigheten när uppdraget erbjöds, som huvudregel måste frånträda uppdraget.

Av kommentaren till nämnda bestämmelse framgår att bedömningen i fråga om skyldighet att frånträda ett uppdrag principiellt är densamma under uppdragets gång som när uppdraget accepteras. Det kan emellertid få vittgående konsekvenser för en klient om advokaten frånträder ett pågående uppdrag och

advokaten måste då överväga om det men klienten skulle lida är så stort att uppdraget trots allt inte bör frånträdas. Fråga blir således om en intresseavvägning där det inte är givet att advokaten i den uppkomna situationen alltid har att handla så som advokaten bort handla om omständigheterna varit kända för advokaten vid uppdragets antagande.

Fråga har uppkommit hur en intresseavvägning vid jäv, efter övergång av s.k. juristpraktikant/sommarnotarie, biträdande jurist eller advokat, mellan advokatbyråer, ska göras för att vara förenlig med god advokatsed.

Bakgrunden är två avgöranden från disciplinnämnden. I båda fallen tilldelades berörd advokat en erinran på den grunden att man inte frånträtt ärende sedan det uppdragats att byrån anställt biträdande jurist, som i egenskap av tidigare sommarpraktikant respektive biträdande jurist på motpartens advokatbyrå haft befattning med ärendet.

Styrelsen för Sveriges advokatsamfund antog vid sitt möte den 9 juni 2016 följande vägledande uttalande (se cirkulär nr 18/2016).

Om jäv uppkommit i samband med övergång mellan advokatbyråer ska en intresseavvägning enligt den ovan redovisade principen göras. Som exempel på faktorer som kan medföra att den nya byrån trots jävet inte måste frånträda ett pågående uppdrag kan nämnas följande:

- *Den uppkomna jävssituationen har inträffat trots att den nya byrån vid rekryteringen utfört de kontroller som skäligen kunnat begäras.*
- *Den nya byrån har därvid varit i god tro beträffande jävet.*
- *Det ärende som jävet träffar har handlagts av nya byrån under beaktansvärd tid och med användande av betydande resurser.*
- *Kostnaderna och olägenheterna för den klient på nya byrån som skulle drabbas av ett frånträde skulle vara oproportionerligt stora.*
- *Befattningen med det jävsgrundande ärendet på gamla byrån har varit av mindre omfattning och vederbörande har inte fått inblick i ärendespecifika uppgifter av starkt konfidentiell natur, t.ex. bedömning av kritiska rätts- eller bevisfrågor, processtaktiska överväganden eller liknande.*
- *Betydande tid har gått mellan tjänstgöringen på gamla byrån och anställningen på den nya byrån.*

2. Arbetsgruppens uppdrag m.m.

2.1 Arbetsgruppens uppdrag och styrelsens behandling av förslaget

I anledning av en skrivelse från 15 affärsjuridiska advokatbyråer beslutade styrelsen vid sitt sammanträde den 7 oktober 2016 att tillsätta en arbetsgrupp, med uppgift att överväga de frågor som uppkommer i samband med anställning vid eller övergång mellan advokatbyråer.

Arbetsgruppen har redovisat sina överväganden och förslag till styrelsen, som vid sitt sammanträde den 7 april 2017 har behandlat arbetsgruppens förslag och efter revidering beslutat fastställa denna vägledning.

Framställningen ersätter givetvis inte VRGA. Utöver intressekonfliktsfrågorna och därmed sammanhängande frågor om tystnadsplikt behandlar vägledningen inte alla övriga etiska frågor som byråövergångar kan aktualisera.

2.2 Anställning av juristpraktikanter

Inledningsvis kan konstateras att det är av vikt för advokatkåren att advokatbyråerna uppfattas som attraktiva arbetsgivare och kan attrahera de bästa juristerna till yrket. Ett värdefullt sätt att skapa kontaktytor och marknadsföra advokatyrket är att erbjuda juriststudenter anställning, som juristpraktikanter på advokatbyråer. På detta sätt får juriststudenter möjlighet att arbeta på en eller flera advokatbyråer, för att efter avlagd examen vilja söka anställning på en byrå.

Rörlighet mellan advokatbyråer har ökat på senare år och är i grunden positiv så länge advokatyrkets kärnvärden, särskilt avseende tystnadsplikten kan upprätthållas. Denna rörlighet medför dock att en ökad risk för intressekonflikter uppkommer, i anledning av övergång från en advokatbyrå till en annan. Anmälningar för intressekonflikter mot motpartsombud i tvist har dessutom ökat och reglerna om jäv används i ökad omfattning, som processtaktiskt vapen.

Nedan adresseras frågor som aktualiseras vid anställning av tidigare juristpraktikanter på advokatbyråer. Den rekryterande byrån benämns i det följande ”nya byrån” och den byrå där juristpraktikanten tidigare varit anställd benämns ”gamla byrån”.

3. Juristpraktikanter

3.1 Vad är en juristpraktikant?

Med juristpraktikant menas en person som under tid då denne genomgår sin juristutbildning anställs för juridiskt arbete på advokatbyrå under en kortare period och/eller vid enstaka tillfällen, t.ex. under sommaren, som uppsatspraktikant eller några timmar i veckan under en längre tid.

Personen ska anses vara under utbildning fram till den tidpunkt då denne har möjlighet att begära och få ut sitt examensbevis från juristutbildningen.

3.2 Tystnadsplikt för juristpraktikanter

Som framgår av 2.2.3 VRGA är en advokat skyldig att ålägga sin personal samma tystnadsplikt och diskretionsplikt som gäller för advokaten själv. Detta åläggande omfattar även juristpraktikanter. Lämpligen erinras juristpraktikanten om tystnadsplikten och diskretionsplikten skriftligen när anställningen tillträds och påminns därom när anställningen upphör.

3.3 Juristpraktikanternas ställning i advokatbyrån

Som framgår av avsnitt 3.1 skiljer sig juristpraktikanterna från de biträdande juristerna genom avsaknaden av juristexamen. Därtill kommer att deras anställning på advokatbyrå är kortvarig eller av mindre omfattning. De arbetsuppgifter som anförtros juristpraktikanter varierar från sådant arbete som normalt utförs av administrativ personal till vissa arbetsuppgifter som vanligen tillkommer biträdande jurister.

Vid tillämpningen av reglerna avseende byråsmitta enligt 3.5 VRGA, är avgörande vilken befattning en juristpraktikant haft med advokatbyråns ärenden eller vilken information om byråns ärenden denne har erhållit i sitt arbete på byrån.

3.4 Dokumentation av arbetet som juristpraktikant

Till undvikande av framtida oklarheter rörande intressekonflikter åligger det den advokatbyrå som anställer juristpraktikanter att se till att dessa, med stöd av sin handledare, löpande för en förteckning över de uppdrag och klienter som de arbetar med och när. Förteckningen ska även innehålla uppgift om samtliga kända motparter och motpartsombud. I samband med att juristpraktikantens anställning upphör ska advokatbyrån säkerställa att förteckningen är komplett (efter genomgång med juristpraktikanten och kontroll mot tidredovisningssystem). Den behöver dock inte uppta ärenden som praktikanten uppenbart inte kan anses haft befattning med (jfr avsnitt 5.2). Förteckningen ska behållas av advokatbyrån.

Advokatbyrån ska utse en ansvarig person, som kan lämna ut uppgifter ur förteckningen på sätt som beskrivs i avsnitt 4 och besvara frågor från nya byråer utan dröjsmål.

4. Rekrytering av tidigare juristpraktikanter

4.1 Erforderliga kontroller

För att minimera risken för att en intressekonflikt uppkommer, som medför att den nya advokatbyrån nödgas frånträda ett pågående uppdrag i anledning av rekrytering av en jurist, som tidigare varit anställd som juristpraktikant vid annan advokatbyrå, åligger det den nya byrån att inför anställningen göra kontroller baserade på den information som erhålls till följd av de åtgärder som beskrivs nedan i detta avsnitt.

Den nya advokatbyrån har att tillfråga den tidigare juristpraktikant som söker anställning om denne i tidigare anställning har arbetat med ärenden där klientens motpart företräds av den nya byrån. Vid oklarheter ska den nya byrån inhämta information från den gamla byrån om arbetet inneburit att praktikanten i sin tidigare anställning har haft befattning med ärendet (jfr 5.2 nedan). Den nya byrån har rätt att även i andra fall efterfråga information från den gamla byrån till klarläggande av om det i följd av anställning av praktikanten uppkommer risk för intressekonflikt.

Den gamla byrån är skyldig att lämna information, begränsad till sådana uppgifter som kan lämnas utan hinder av tystnadsplikten (exempelvis parter och målnummer om det avser en anhängiggjord tvist eller projektnamn/partsnamn om det står klart att dessa är kända för båda byråerna). Den gamla byrån har rätt att utgå ifrån den information som angetts i den förteckning som omnämns i avsnitt 3.4 och behöver inte särskilt efterforska om t.ex. nya motparter eller motpartsombud i förtecknade ärenden tillkommit sedan förteckningen upprättades. Hänsyn ska dock självklart tas till det som ändå är känt.

Om den gamla byrån, efter förfrågan från den nya byrån, bedömer att ett ärende som juristpraktikanten har haft befattning med utgör en intressekonflikt eller beaktansvärd risk för en sådan, åligger det den gamla byrån att upplysa om detta. Om den gamla byrån finner att närmare information inte kan lämnas, t.ex. beträffande en icke anhängiggjord tvist där det är bekant att motparten ofta anlitar den nya byrån som ombud, ska den gamla byrån i anonymiserad form upplysa om risken för intressekonflikt.

Det strider inte mot tystnadsplikten att lämna information om uppdragstyp och om när i tiden juristpraktikanten har utfört arbete i uppdraget så länge informationen inte gör att uppdraget kan identifieras.

Skyldigheten för den gamla byrån att lämna information uppkommer när den nya byrån har bestämt sig för att erbjuda juristpraktikanten anställning.

4.2 Lojalitet vid utbyte av information

Såväl den gamla som den nya advokatbyrån har en skyldighet att på ett lojalt sätt medverka till att utbyta information enligt principerna som redovisas i avsnitt 4.1.

Att det strider mot god advokatsed att i oträngt mål försöka utnyttja reglerna om intressekonflikt i taktiskt syfte framgår av disciplinnämndens praxis.

5. Vad utgör en intressekonflikt för en tidigare juristpraktikant?

5.1 Undantag från regeln om byråsmitta

Vid tillämpning av 3.2 och 3.4 VRGA anses som intressekonflikt för annan i den byrå eller i den byrågemenskap där en advokat är verksam normalt utgöra intressekonflikt också för advokaten enligt 3.5 VRGA. Från denna smittoregel finns dock två undantag, varav det ena är av intresse för frågan om övergång mellan byråer.

Av kommentaren till 3.5 VRGA framgår följande:

Undantaget gäller den vanliga situation där en advokat går från en advokatbyrå till en annan samtidigt som man på den byrå som advokaten lämnar (den gamla byrån) handlägger ett ärende vari klientens motpart biträds av en advokat på den byrå till vilken övergången sker (den nya byrån). Enligt huvudregeln skulle övergången kunna medföra att advokaten smittar den nya byrån med påföljd att den nya byrån måste avträda sitt uppdrag för motparten. En sådan ordning skulle innebära att klienter inte sällan tvingas byta ombud utan att egentliga sakliga skäl för detta föreligger. Regeln skulle ofta framstå såsom alltför sträng. Ett undantag från huvudregeln är därför påkallat. En absolut förutsättning för undantagsregelns tillämpning är då att den övergående advokaten i sin verksamhet på den gamla byrån inte haft någon befattning med eller annars fått förtrolig information om det aktuella uppdraget och att intressekonflikten för den advokatens del helt betingats av jävssmitta från annan på den gamla byrån.

5.2 Vad avses med juristpraktikants befattning med ett ärende?

De vägledande reglerna och deras tillämpning utgår från att om en advokat (eller biträdande jurist) har arbetat i ett ärende så har denne kännedom om ärendet i dess helhet. Det torde vara detta som ligger bakom kommentarens uttalande om att det är en absolut förutsättning för att byråsmitta inte ska uppkomma att den övergående advokaten inte haft någon befattning med det aktuella ärendet.

När den gamla eller nya byrån ska bedöma om en tidigare juristpraktikant har haft befattning med eller fått förtrolig information om ett ärende, måste omständigheterna i det enskilda fallet vara avgörande. Till hjälp vid en sådan bedömning kan följande faktorer vara av betydelse:

- Om juristpraktikanten har arbetat med och haft insyn i ärendets handläggning ska det som huvudregel anses utgöra befattning med ärendet.
- Om juristpraktikanten endast har arbetat i begränsad omfattning i ärendet, exempelvis genom att utföra visst rättsutredningsarbete om en avgränsad generisk fråga eller genom att delta i en del av en så kallad due diligence-undersökning (utan att vara delaktig i några upptäckter av central betydelse) ska det normalt inte anses utgöra befattning med ärendet.
- Om juristpraktikanten har arbetat i ärendet, men endast utfört mindre kvalificerade eller från sekretessynpunkt oskadliga uppgifter (såsom exempelvis faktainsamling eller kontroll av offentliga register eller översättning av publika handlingar) ska det normalt inte anses utgöra befattning med ärendet.

6. Möjligheterna till en intresseavvägning - juristpraktikanter

6.1 Utgångspunkter vid en intresseavvägning

Av 3.4.1 VRGA framgår att en advokat, som efter att ha antagit ett uppdrag finner att det föreligger någon sådan omständighet som medför att advokaten skulle ha varit skyldig att avböja uppdraget om advokaten haft kännedom om omständigheten när uppdraget erbjöds, som huvudregel måste frånträda uppdraget.

Av kommentaren till nämnda bestämmelse framgår att bedömningen i fråga om skyldighet att frånträda ett uppdrag principiellt är densamma under uppdragets gång som när uppdraget accepteras. Det kan emellertid få vittgående konsekvenser för en klient om advokaten frånträder ett pågående uppdrag och advokaten måste då överväga om det men klienten skulle lida är så stort att uppdraget trots allt inte bör frånträdas. Fråga blir således om en intresseavvägning där det inte är givet att advokaten i den uppkomna situationen alltid har att handla så som advokaten bort handla om omständigheterna varit kända för advokaten vid uppdragets antagande. Beträffande intresseavvägningen vid upptäckt jäv hänvisas till det vägledande uttalande som framgår av avsnitt 1.2.

6.2 Intresseavvägning i anledning av jäv vid juristpraktikants övergång mellan byråer

Om det trots kontroller enligt avsnitt 4 ovan i efterhand visar sig att det uppkommit en jävssituation genom en juristpraktikants övergång mellan advokatbyråer, ska således en intresseavvägning enligt den i avsnitt 6.1 redovisade principen kunna göras.

I sammanhanget förtjänar att framhållas att den befattning med och den insyn i ärenden som en juristpraktikant vanligen anförtros under sin anställning på byrån, är av sådant slag att intresseavvägningen i normalfallet inte medför att den nya byrån måste frånträda pågående uppdrag.

En bedömning måste dock göras i varje enskilt fall. Exempel på faktorer som kan medföra att den nya byrån trots jävet inte måste frånträda ett pågående uppdrag lämnas i styrelsens ovannämnda vägledande uttalande (se avsnitt 1.2). Det bör beaktas att information som inledningsvis varit av konfidentiell natur senare kan ha blivit offentlig eller på annat sätt förlorat sin konfidentiella karaktär. Är detta fallet ska utfallet av intresseavvägningen vara att den nya byrån inte på grund av den nyanställdes kännedom om informationen måste frånträda pågående uppdrag.

7. Relevant tidpunkt för intressekonfliktsbedömningen

I enlighet med disciplinnämndens praxis vid byråövergång är avtalstidpunkten den relevanta tidpunkten för intressekonfliktsbedömningen.

I det fallet att en juristpraktikant inte vid avtalstidpunkten är anställd på advokatbyrå eller det annars finns särskilda skäl, finns utrymme för ett annat synsätt. I sådant fall kan tidpunkten för tillträdet till anställningen på advokatbyrån i stället vara avgörande för intressekonfliktsbedömningen.